

Sumljiva skrb

Tržaški italijanski dnevni tisk posveča v zadnjem času veliko pozornost nadaljnji usodi Sosljanskega zaliva. To je sicer razumljivo, saj se je zvedelo, da grozi družbi Fintour, lastnici zemljišč v Sosljanu in drugih nepremičnin v Trstu, bankrot. V tej zvezi se kot glavni vzrok silno težavnega stanja družbe navaja sklep ministrstva za kulturne dobrine, naj se znatno omeji zazidljivost oziroma turistično izkoriščanje, ki ju predvideva načrt arhitekta Piana. Načrt sta že bili odobrili prizadeta občinska in deželna uprava.

Naj bo karkoli, ena stvar je gotova: vprašanje turističnega razvoja Sosljanskega zaliva se zapleta že od trenutka, ko je lastnik ogromne večine nepremičnin v zalivu začel svoje imetje prodajati in je tudi turistična dejavnost (kolikor je je bilo) prešla v druge roke (lastnik je bil zdaj že pokojni devinski princ Raimund Thurn Taxis). Do prenosa lastnine je prišlo pred kakimi 20 leti.

Iz omenjenega dnevnega tiska pa izhaja, kako si gospodje iz živopisane družine takoimenovanih ljubiteljev in varovalcev narave manejo roke od zadovoljstva, ker je pristojno ministrstvo načrt dejansko zavrnilo. Hvalijo se, da so zmagali.

Nočemo jim kratiti veselja, vendar bi radi ob tej priložnosti postavili tole vprašanje: kje so bili »ljubitelji in varovalci narave«, ko je oblast z gradnjo naselij za prebežnike povsem izmalčila podobo kraške planote od Štivana do Padrič in s tem povzročila škodo, ki se sploh ne more popraviti?

Kar nas pri omenjeni gospodi najbolj moti, je popolno ignoriranje slovenskega prebivalstva prizadetega območja, ki je bilo še do pred kratkim v ogromni večini. Gre v bistvu za poskus uveljavitve starega in znanega odnosa gospodar-hlapec, čeprav se zdaj skriva pod drugim plaščem.

Zelo zgovoren dokaz za to nudijo negativna stališča, ki jih omenjena gospoda zavzema do snujoče se obrtniške cone pri Sosljanu, in tudi že neprikrite grožnje nosilcem te pobude, ki so (glej čudo!) domači slovenski obrtniki. To pa bi bil za nas že zadosten razlog, da začnemo sumiti tudi o sedanji veliki skrbi za Sosljanski zaliv.

DRAGO LEGIŠA

Po padcu Vukovarja

Odločilni dnevi za nadaljnji razvoj dogodkov

Vukovar je padel. Usoda mesta na desni strani Donave in v neposredni bližini znanega mostu 25. maja, ki povezuje, ali je povezoval Slavonijo z Vojvodino, je bila zapečateni že pred tedni, kljub temu pa je vest presunila hrvaško javno in morda tudi svetovno mnenje. Vukovar je postal simbol hrvaškega odpora proti agresiji zvezne armade, srbskih prostovoljcev in Šešljevih četnikov. Vukovar pa je tudi predstavljal jabolko spora med hrvaškim vodstvom, ali bolje rečeno med tistimi, ki so za radikalno politiko, češ da se Hrvaška ne sme

SAŠA RUDOLF

odpovedati niti pednju lastne zemlje, in tistimi, ki bi bili pripravljene na pogajanja. Predsednik Tudjman mora vedriti med tema dvema komponentama, iskati kompromise, kar seveda v vojnem stanju nikakor ni lahko. In tako prihajajo na dan kritike na njegov račun, borci v prvih linijah se razburjajo, ker obljubljena pomoč prihaja prepočasi in v nezadostni meri. Slišati je celo take, ki pravijo, da bodo izstrelili vse do predzadnjega naboja proti sovražniku, zadnjega pa namenili Tudjmanu. In prav v Vukovarju so se gardisti in policisti najbolj pritoževali, češ da je Zagreb pozabil na Slavonijo, najbolj vroči pa so dali razumeti, da se hrvaška vlada pogaja s Srbi na račun Vukovarja.

Oboroženi odpor so v mesecih nenehnega bombardiranja zvezni vojaki strli, garda se je umaknila v bližnje Vinkovce, na njeno mesto pa so prišli pripadniki Hosa, to je Paragove ustaško usmerjene stranke pravice. Morda je tudi v tem razlog spora med Vukovarjem in Zagrebom, ki je Paragove paravojne formacije postavil izven zakona. Tako je v Slavoniji prišlo do neposrednega spopada med ustaši in četniki, saj je tudi zvezna vojska prepustila pehotne napade Šešljevim četnikom, ker srbski prostovoljci niso bili motivirani za jurišanje.

Srbska politika je z osvojitvijo Vukovarja izrinila Hrvate od Do-

nave, ki naj bi po Miloševićem načrtu postala glavna srbska vodna prometnica. Toda vprašanje je, če se bo Beograd zadovoljil z Vukovarjem. Osiješki župan Kramarić opozarja na nevarnost okrepitev napadov na prestolnico Slavonije, ki je podobno kot Vukovar tri mesece pod točo topniškega obstreljevanja. Osijek pa je četrto hrvaško mesto s 160 tisoč prebivalci, univerzo in dokaj razveto industrijo.

Nevarno pa je tudi, da bo zvezna vojska preusmerila svoje sile iz slavonske na dubrovniško fronto in da se bo položaj v južni Dalmaciji še zaostрил. Poveljnik hrvaških oboroženih sil, general Tus je dejal, da bo prihodnjih deset dni odločilnih.

To pa je doba, ki soupada z novo posredovalno misijo odposlanca glavnega tajnika Združenih narodov, ameriškega diplomata Cyrusa Vancea, ki skuša v Beogradu in drugih prestolnicah bivše Jugoslavije ugotoviti, kolikšne so možnosti, da bi modre čelade prevzele vlogo pomiritelja med Srbi in ostalimi.

Srbiji se mudi, in to ne samo na vojaškem področju, pač pa tudi na politično-ustavnem. Prav zaradi tega je zbor republik in pokrajin na predlog podpredsednika Kostića izglasoval nezaupnico premieru Markoviću in zunanjemu ministru Lončarju. Čeprav

manjka še glas zvezne skupščine, bo morda Kostić še ta teden predlagal sestavo nove vlade. Ustava mu tega sicer posredno ne dovoljuje, saj predvideva dokaj zapleten postopek preko razpuščene Socialistične zveze delovnega ljudstva. Toda rešitev je po balkanski logiki vedno možna. Ko-

Iz vsebine:

Zaključki pokrajinskega kongresa Ssk (str. 3)

J. Paljk
Slovenska knjiga v krizi (str. 6)

20-letnica ŠD »Sloga« (str. 8)

Slovenska branjevka na Rusem mostu (str. 5)

A. Kodelja
p. Janez Drolc - in memoriam (str. 4)



Žalosten prizor zadnjih dni v razdejanem Vukovarju

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Blisk.« (Angelo Cerkevnik); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditvev; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 25. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Moč tišine — 10. oddaja: Črne maske; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja,« epska pesnitev; 12.00 Umetniki pred ogledalom; 12.40 Srečanje oktetov Primorske v Ricmanjih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Možiček Koptiljaček«; 16.00 Simfonični orkester RTV Slovenija; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jože Plečnik, slovenski svetovni arhitekt; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 26. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja,« epska pesnitev; 12.00 Zdrava prehrana in gastronomija; 12.40 Srečanje oktetov Primorske v Ricmanjih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Simfonični orkester RTV Slovenija; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 27. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja,« epska pesnitev; 12.00 Zdrava prehrana in gastronomija; 12.40 Srečanje oktetov Primorske v Ricmanjih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Slovenski izvajalci v Mozartovih skladbah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 28. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenski vojaki v 1. svetovni vojni; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja,« epska pesnitev; 12.00 Skozi tančico moka; 12.40 Srečanje oktetov Primorske v Ricmanjih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 16.00 Ob Gallusovem letu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtkova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 29. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja,« epska pesnitev; 12.00 Slovenska lahka glasba; 12.40 Srečanje oktetov Primorske v Ricmanjih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Kje je pristalo letalo?«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 30. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 9.30 Zdravniški nasveti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Skupina Gallus consort; 11.30 Homer: »Odiseja,« epska pesnitev; 12.00 Režija in Kanalska dolina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Mlade violinistke šole Glasbene matice v Trstu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpejadrani; 18.00 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Slovenska skupnost o referendumih in aktualnih vprašanjih

Slovenska skupnost prepušča svojim volilcem, da se na deželnih referendumih 24. t.m. sami odločajo po svojih spoznanjih in pogledih na vprašanja lova in varstva okolja. To je tudi smisel neposredne demokracije, katere sredstvo je ravno ljudsko glasovanje. Vendar stranka opozarja na probleme, ki jih odpira peti predlagani referendum. Če bi uspel, bi samodejno stopila v veljavo tudi v Furlaniji-Juljski krajini vsedrjavna določila zakona

Manjšinsko srečanje v Tridentu

V soboto, 16. t.m., je bil v Tridentu sestanek manjšinskih in avtonomističnih strank in gibanj liste Federalizem. Med njimi sardinska akcijska stranka PSdAz, valdostanska UV ter Slovenska skupnost. Srečanje je bilo posvečeno problemu prihodnjih parlamentarnih volitev v Italiji. Gre predvsem za to, da se ustvari blok manjšinsko-avtonomističnih sil, ki želijo s samostojno politiko reševati svoje probleme in zahteve.

»Galasso« o varstvu narave, medtem ko Ssk meni, da bi morali odločiti o varstvenih ukrepih krajevni in deželni dejavniki. Še z njimi ima slovenska manjšina slabe izkušnje zaradi vinkulacij in drugih omejitev, ki ne upoštevajo človekove prisotnosti in gospodarskih dejavnosti na teritoriju. Ssk je vsekakor za varstvo in urednotenje okolja, vendar naj bodo ti ukrepi v sozvočju z upravičenimi potrebami prebivalstva. Zato glede referenduma o zakonu Galasso Ssk ne podpira glasu za »DA«. Sicer pa bi morala v kratkem stopiti v veljavo nova deželna določila o teh zadevah, ta

ko da je možno, da bo ljudsko glasovanje o tem vprašanju odpadlo.

V televizijski referendumski tribuni je Ssk opozorila na neizpolnjevanje državnega zakona, ki bi bil moral že pred 16 leti ustanoviti slovensko televizijo v Italiji. Zato je tudi večji del tribune potekal v slovenščini.

O referendumih je deželno tajništvo Ssk razpravljalo na redni seji 13. novembra v Nabrežini. Na dnevnem redu so bila še številna aktualna vprašanja. Tako je deželno tajništvo Ssk razpravljalo tudi o predlaganih spremembah deželnega volilnega zakona. Uperjene so predvsem proti manjšim strankam, lahko pa bi tudi pomenile konec samostojnega slovenskega političnega nastopanja na deželni ravni.

Zato Ssk ponavlja načelno zahtevo, da novi volilni zakoni tako na deželni kot na vsedrjavni ravni zajamčijo zastopstvo slovenske manjšine v izvoljenih telesih, kot je to zajamčeno, recimo, v Republiki Sloveniji za italijansko in madžarsko manjšino.

Ssk ravno tako vztraja pri zahtevi, da se pri napovedanem spreminjanju pravilnika deželnega sveta ohrani določilo za slovensko stranko, da lahko ohrani samostojno svetovalsko skupino, pa čeprav nima treh predstavnikov. Tako določilo je prodrlo v deželnem svetu celo v daljnem letu 1964 in ga je nato črtalo ustavno sodišče, vendar se je od takrat tudi judikatura ustavnega sodišča glede deželnih pristojnosti, kar zadeva manjšinska vprašanja, precej spremenila.

V primeru, da ne bi bilo mogoče ohraniti samostojne svetovalske skupine Ssk, bo stranka povabila še ostale svetovalce slovenske narodnosti, izvoljene na drugih listah, da skupno osnujejo mešano svetovalsko skupino, v kateri ne bo problemov z rabo materinščine.

Erich Honecker bo izgnan iz Rusije?

Ruski pravosodni minister Fjodorov je odredil izgon bivšega vzhodnonemškega komunističnega voditelja Ericha Honeckerja z ozemlja ruske federacije. Bonnške oblasti so bile zahtevale njegovo izročitev, da bi ga postavile pred sodišče zaradi pobijanja ljudi, ki so skušali ilegalno zapustiti Vzhodno Nemčijo. Opazovalci ugotavljajo, da bo v kratkem uradno obiskal Nemčijo ruski predsednik Jelcin. Izgon nekdanjega komunističnega voditelja naj bi prispeval k odstranjevanju ovir

pri kreptvi sodelovanja, zlasti gospodarskega, med Rusko federacijo in Nemčijo.

Honeckerja, ki se je svoj čas zdravil v vojaški bolnišnici v Vzhodnem Berlinu, so »iz zdravstvenih in humanitarnih« razlogov odpeljali v Sovjetsko zvezo tik pred zedinjenjem obeh Nemčij. Honecker je star 79 let. Pravijo, da bo zaprosil Gorbačova za politično zavetišče in se tako izognil izgonu. Videli bomo, če mu bo sovjetski predsednik tudi tokrat pomagal.

Zelo važna pobuda SDGZ v Gorici

V mestu Minsk v Belorusiji (SZ) se je v ponedeljek, 18. novembra, pričel sejem »Juliaexpo 91«; to je prva samostojna predstavitev komercialno-proizvodne ponudbe v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Na sejmu sodeluje 27 podjetij iz uvozno-izvoznega, proizvodnega in servisnega (bančništvo, leasing in mednarodno prevoznništvo) sektorja, ki imajo svoj sedež v naši deželi. Pobudo za prireditev je dalo Slovensko deželno gospodarsko združenje, saj so vsa sodelujoča podjetja članice te organizacije. Sejem poteka pod pokroviteljstvom Avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine in s sodelovanjem Trgovinske zbornice iz Gorice ter Državnega komiteja Republike Belorusije za mednarodno in gospodarsko sodelovanje. Dogodek je izredno pomemben, saj gre za prvo predstavitev italijanske gospodarske ponudbe v Belorusiji, ki je sedaj že suverena republika in ima zaradi svoje strateške, geopolitične lege in svojega važnega gospodarskega potenciala nesporno izreden pomen tudi v smislu bodočega gospodarskega sodelovanja. Sejem se bo zaključil v soboto, 23. novembra.

* * *

Izpitni za časnikarje

Izpitni jesenskega roka za časniškarske pripravnike se bodo redno nadaljevali. Pravosodno ministrstvo je pozvalo vsedrjavni svet časniškarske zbornice, naj imenuje novega člana izpitne komisije. Ta naj nadomesti člana, ki je odstopil zaradi sodne preiskave v zvezi s kaznivimi dejanji, katere je baje zagrešil med izvrševanjem službenih dolžnosti. Hotel je baje »pomagati« pri pisni nalogi 28 kandidatom, ki so mu jih priporočili razni, tudi vplivni ljudje.

Že omenjeni svet je imenoval novega člana prejšnji teden in hkrati ustanovil preiskovalno komisijo zaradi morebitnih disciplinskih ukrepov.

Vsedrjavni svet je tudi vzel na znanje odstop celotnega izvršnega odbora, ki je tako ravnal iz protesta zoper parlament, kateri doslej ni vzel v pretes predlogov in zahtev po spremembi zakona in pravilnika, po katerih potekajo izpiti za časniškarske pripravnike.

K jesenskemu izpitnemu roku se je letos prijavilo rekordno število kandidatov: 740. Omenimo, da smejo južnotirolski kandidati polagati izpit v nemškem jeziku, medtem ko slovenski kandidati ne morejo uporabljati materinega jezika. Izpiti se polagajo v Rimu. Član vsedrjavnega sveta časniškarske zbornice je od leta 1986 tudi naš glavni urednik dr. Drago Legiša. V tem roku ni nobenega slovenskega kandidata.

Na kongresu Ssk v Trstu izvoljeno novo vodstvo Poudarjena in odobrena strankina odprtost

Tržaški pokrajinski kongres Slovenske skupnosti, ki se je pričel v nedeljo, 10. t.m., na pomorski postaji v Trstu in se zaključil preteklo soboto na Opčinah, je dokazal predvsem enotnost stranke. Skoraj soglasno (vzdržala sta se samo dva delegata), je bila odobrena enotna lista 31. kandidatov za novi pokrajinski svet Ssk, soglasno pa so bili izvoljeni po trije kandidati za predsedstvo, nadzorni odbor in razsodišče. Z ogromno večino je bilo odobrenih tudi 7 resolucij ki zadevajo najpomembnejša vprašanja Slovencev v Italiji.

Razprava je potekala dokaj mirno; izzvenela je bolj kot spodbuda za uspešnejše delovanje v bodočnosti kakor pa kot kritika dosedanjemu pokrajinskemu vodstvu. Na dan je prišlo tudi nekaj zanimivih konkretnih predlogov, ki jih bodo morali uresničiti novoizvoljeni člani sveta. Mladi člani stranke so predvsem poudarili pozitivno dejstvo, da ni konfliktov med starejšo in mlajšo generacijo. Na kongresu je bilo tudi rečeno, da lahko samo Slovenska skupnost govori v imenu vseh Slovencev, govor je bil o novih perspektivah Ssk v trenutku, ko se je vključevanje Slovencev v vsedrjavne stranke izkazalo za neučinkovito, o uvedbi članskih izkaznic, vztrajnemu prizadevanju za odobritev zaščitnega zakona za našo manjšino, poudarjena pa je bila tudi potreba po konkretnijih prizadevanjih za rast slovenske šole.

V nadaljevanju objavljamo tekste sedmih resolucij, ki so bile odobrene na zadnjem pokrajinskem kongresu Ssk.

O »ODPRTIH VRATIH«

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti pooblašča novi pokrajinski svet Ssk, da kooptira kot polnopravne člane pokrajinskega sveta 3 predstavnike, ki doslej niso delovali v Ssk, vendar v sedanjem zgodovinskem trenutku želijo prispevati k utrjevanju samostojnega političnega nastopanja ter k reševanju življenjskih vprašanj naše skupnosti.

ZA ODOBRITEV PRIMERNEGA ZAŠČITNEGA ZAKONA

Tržaški pokrajinski svet Slovenske skupnosti

— ugotavlja, da 44 let po mirovni pogodbi med Italijo in Jugoslavijo, 43 let po sprejetju republiške ustave, 37 let po Londonskem memorandumu, 16 let po Osimskih sporazumih slovenska narodna skupnost v Furlaniji-Julijjski krajini še vedno nima urejenega temeljnega pravnega statusa

— zahteva, naj italijanska vlada in parlament nemudoma odobri globalni zaščitni zakon, ki naj okrepi in nikakor ne krni že dosežene ravni zaščite slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Julijjski krajini, ki naj zagotovi enako zaščito Slovencev v tržaški, goriški in videmski pokrajini in naj bo v skladu z določili republiške ustave in mednarodnimi obvezami Italije ter v skladu z resolucijama Evropskega parlamenta in z dokumentom Pentagonale o zaščiti narodnostnih manjšin

— obvezuje pokrajinsko vodstvo stranke, ki bo izšlo iz tega kongresa, da se v sodelovanju z deželnim vodstvom Slovenske skupnosti zavzame na vseh ravneh za doseg primerne zaščitnega zakona, in še posebej za internacionalizacijo, tudi zaradi vzporednosti problematike italijanske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, temeljnih odprtih proble-

mov slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Julijjski krajini.

O STATUTIH OBČINE IN POKRAJINE

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti izraža ogorčen protest zaradi odobritve statuta tržaške in miljske občine ter tržaške pokrajine, ki ne upoštevajo obstoja in dejanskih potreb slovenskega prebivalstva.

Zato kongres pooblašča novo vodstvo Slovenske skupnosti, da si prvenstveno prizadeva za spremembo teh statuta.

O SLOVENSKI ZASTAVI

Tržaški pokrajinski kongres slovenske skupnosti

— v prepričanju, da bi slovenska narodna skupnost v Furlaniji-Julijjski krajini morala osvojiti zastavo Republike Slovenije tudi kot svojo zastavo

— obvezuje tržaške pokrajinske delegate, da na skorajšnjem deželnem kongresu stranke iznesejo predlog v tem smislu in se zavzamejo za njegovo odobritev.

NOVI POKRAJINSKI SVET

Batagelj Ana
Brecelj Marjan
Brezigar Bojan
Gruden Jožko
Grgič Karlo
Harej Zorko
Jevnikar Ivo
Jovanovič Helena
Lapornik Maja
Lokar Aleš
Krapež Edi
Mahnič Sergij
Maver Mario
Močnik Peter
Opelt Miro

Pahor Fabio
Pahor Sergij
Petaros Robert
Slobec David
Slavec Branko
Slama Boris
Šavron Danilo
Škerk Jože
Štoka Drago
Terčon Antek
Tul Lojze
Udovič Marko
Vesel Aljoša
Vidoni Robert
Žerjal Ivan

Predsedstvo kongresa

Legiša Drago
Stefančič Aldo
Vatovec Mario

Nadzorni odbor

Laura Abram
Aleksander Furlan
Anton Korsič

Razsodišče

Dolhar Rafko
Škrinjar Stanko
Piščanc Franko



Posnetek s sobotnega pokrajinskega kongresa Ssk. Pred mikrofonom je Martin Brecelj, za predsedniško mizo pa Marjana Oppelt, Drago Legiša in Mario Vatovec (foto D. Križmančič)

O KRASU

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti izraža zaskrbljenost zaradi zadržanja oblasti do Krasa in poudarja, da se zavzema za aktivno zaščito celotnega kraškega ozemlja, pri čemer pa ni mogoče zapostavljati kraškega človeka in njegovih tradicionalnih dejavnosti in pozabljati na dejstvo, da na Krasu živi slovensko prebivalstvo.

Slovenska skupnost še zlasti zahteva:

1) da se na Krasu uvedejo taka zaščitna določila, ki bodo prvenstveno zaščitila tradicionalne dejavnosti kraškega človeka in omogočili njihov razvoj;

2) da se upravljanje morebitnega kraškega parka zaupa domačemu prebivalstvu oziroma tistim ustanovam, ki v največji meri odražajo hontenje slovenskega prebivalstva;

3) da se na celotnem kraškem območju prizna enakopravnost slovenskega jezika;

4) da se v vseh urbanističnih določilih, ki bodo zadevala kraško območje, prizna prednost razvoju kmetijstva in drugih tradicionalnih dejavnosti;

5) da se v okviru deželne zakonodaje predvidijo ukrepi za spodbujanje teh gospodarskih dejavnosti;

6) da se v primeru urbanističnih vinkulacij zagotovi lastnikom ustrezna odškodnina ali vsaj davčna razbremenitev.

O MEDIJAH

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti ugotavlja, da so tudi za slovensko manjšino v Italiji sredstva množičnega obveščanja bistvenega pomena, ker skrbijo za povezanost med Slovenci in za njihovo informiranje z vidika manjšine o manjšini sami. Zato z zaskrbljenostjo sledi dogajanjem zadnjega časa, ki zadevajo na eni strani slovensko televizijo, na drugi strani pa Primorski dnevnik.

V zvezi s slovensko televizijo Slovenska skupnost poudarja nujnost, da se čimprej uvedejo televizijski programi v slovenskem jeziku, da bo za te programe skrbela javna ustanova RAI, da bo tem programom dodeljena posebna frekvenca in da bo uredništvo slovenskih programov uživalo popolno avtonomijo.

V zvezi s Primorskim dnevnikom Slovenska skupnost izraža solidarnost uslužbencem v boju za ohranitev delovnega mesta, obenem pa poudarja nujnost, da Primorski dnevnik resnično postane dnevnik vseh Slovencev v zamejstvu. Obvezuje novo vodstvo slovenske skupnosti, da v teku treh mesecev organizira posvet o sredstvih množičnega obveščanja.

ZA PRIZNANJE SLOVENIJE

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti poziva italijansko vlado, naj takoj prizna Republiko Slovenijo in z njo uredi najboljše dvostranske in dobrososedske odnose.

Poziva jo tudi, naj v najkrajšem roku uvede kompenzacijske ukrepe, ki naj odpravijo za Slovenijo in tudi za vse prebivalstvo na obmejnem področju v Italiji in Republiki Sloveniji negativne učinke gospodarskih sankcij Evropske gospodarske skupnosti, ki nerazumljivo in nesprejemljivo zadevajo tudi Slovenijo.

Dobitnik nagrade iz Tončičevega sklada dr. David Slobec

»Teran se vzpenja na sam vrh kakovostnih vin«

V petek, 15. t.m., je bila v prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu slovesnost ob podelitvi nagrade »dr. France Tončič« za leto 1991. Priznanje je prejel dr. David Slobec za disertacijo »Blagoznanstvena razprava o kraškem teranu«. Ob tej priložnosti je posebno pohvalo dobila dr. Katja Kalc za diplomsko nalogo z naslovom »Karakterizacija, preko izotopskih analiz, različnih strukturalnih enot v metamorfnem kompleksu Apuanskih Alp«. Na slovesnosti sta spregovorila članica odbora visokošolskega sklada Nerina Švab in predsednik letošnje žirije prof. Pavle Merku, nagrado pa je izročil predsednik sklada Boris Kuret. Točke večera je s svojo flavto prijetno povezovala Erika Bužečan.

O nagrajeni diplomski nalogi smo se pogovorili z njenim avtorjem dr. Davidom Slobcem. Za odgovore se mu lepo zahvaljujemo.



Letošnji nagrajenec David Slobec

Zakaj ste se odločili, da svojo diplomsko nalogo posvetite tej raziskavi?

Ko sem moral izbrati snov za diplomsko delo, sem se takoj odločil, da napišem nekaj v zvezi s prostorom, v katerem živi naša slovenska narodnostna skupnost. V pogovoru s svojim profesorjem — mentorjem sva se dotaknila med drugim problemov vinogradništva v naši pokrajini, s posebnim poudarkom na pridelavo terana; pred štirimi leti se je namreč v javnih občilih precej govorilo o komaj rojeni Cesti terana. Ugotovila sva, da je področje tega edinstvenega vina še skoro povsem neraziskano in zaradi tega sem se tudi odločil, da poskusim z zbiranjem podatkov, ki sem jih v nekaj letih nabral kar lep kup.

Katera so najpomembnejša poglavja vaše disertacije?

Teran obravnavam iz različnih zornih kotov: najprej govorim o zaščitni znamki terana, nato o zgodovinskih dokumentih, ki pričajo o njegovi razširjenosti in priljubljenosti na celotnem kraškem teritoriju. Podrobno obravnavam tudi ampelografske značilnosti terana in tudi vse dejavnike, ki vplivajo na blagoznanstvene značilnosti tega vina; nadalje opisujem razne pridelovalne metode terana, od najstarejših vse tja do naj-

modernejših; govorim nato tudi o njegovih zdravilnih učinkih in o raznih gastronomskih abinacijah. Nenazadnje veliko pozornost namenjam Cesti terana in ekonomski analizi vinogradništva tako na tržaškem kot tudi na sežanskem Krasu ter njegovim razvojnim perspektivam v bližnji bodočnosti.

Kdaj ste začeli z delom in kje ste iskali oz. dobili podatke za to raziskavo?

Podatke sem začel zbirati pred tremi leti tako na tej kot na oni strani meje; upošteval sem torej več različnih virov, kot so npr. nekateri oddelki Tržaške trgovske zbornice, Inštitut za prehrano na videmski univerzi. Deželni zavod za razvoj kmetijstva, Deželni center za vinogradništvo v Vidmu, Kmečka zveza, Pokrajinska zveza neposrednih obdelovalcev, Pokrajinski zavod za kmetijstvo, Slovenski raziskovalni inštitut, zadruga Vinakras iz Sežane in Kmetijski in veterinarski zavod iz Nove Gorice. Seveda mnogo podatkov sem našel tudi v raznih

knjižnicah in neposredno pri tržaških in sežanskih vinogradnikih.

Bi morda lahko na podlagi podatkov, ki ste jih dobili, dali kak nasvet našim pridelovalcem terana?

Naše pridelovalce terana bi najprej opozoril, da se to vino, potem ko je leta 1986 vstopilo med vina s kontroliranim poreklom, čedalje bolj vzpenja na sam vrh najbolj kakovostnih vin. Ljudje se vedno bolj radi vračajo k starim tipičnim kraškim jedem, obenem si želijo predvsem nizkoalkoholne pijače, med katere prav gotovo prištevamo tudi teran.

Zaradi ugodnih tržnih okoliščin bi bilo po mojem koristno, da bi prišlo tudi na tržaškem Krasu, kjer povprečna površina posameznih vinogradov ne presega pol hektara, do večjega sodelovanja med vinogradniki, npr. po zgledu zelo uspešnih zadrug, ki delujejo tako v Furlaniji kot tudi v Sloveniji.

Imate v načrtu še kako raziskavo?

Trenutno sodelujem s farmakološkim oddelkom na tržaški univerzi in z TDK-VINAKRAS iz Sežane, kjer raziskujemo različne mešanice teranov po vzoru francoskih enologov. Ob zaključku bomo izvedli raziskavo tržišča in se bomo po vsej verjetnosti lotili tudi podrobnejše analize zdravilnih učinkov tega našega tako tipičnega in priljubljenega kraškega vina.

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.



Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Izrezite in shranite!

»Človek globokega srca«

In memoriam p. Janez Drolc - kartuzijanski menih

V soboto, 2. novembra, so sobratje kartuzijani in velika množica prijateljev tega našega edinega »Raja pod Gorjanci« pospremili k večnemu počitku dolgoletnega priorja edine slovenske Kartuzije v Pletterjah pri Šentjerneju na Dolenjskem p. Janeza Drolca. Rojenice so mu odmerile za rojstni kraj Zagorje ob Savi 15. oktobra 1916. Leta 1939 je maturiral in vstopil v kartuzijanski red. Za duhovnika je bil posvečen 1946 leta. Službo priorja je opravljal od 1967 do 1985, ko je zaradi boleznih službo prepustil mlajšemu sobratu Švicarju p. Hollensteinu. Zadnja leta je bil slep, a je kljub temu bil veder in je marsikoga spoznal že po glasu, ko ga je zaslišal.

Po končanem verskem obredu in po nagovorih, sta med drugimi spregovorila domači župnik iz Šentjerneja in minister za kulturo dr. Anrej Capuder, brat magistra novincev tamkajšnje Kartuzije, so p. Janeza pospremili na samostansko pokopališče, kjer je od sedaj »žžnamovan z navadnim črnim lesenim križem« ob velikem kamnitem križu. Tu čaka vstajenja skupaj s pokojnimi pleterskimi menihi.

Z običajnim kartuzijskim ritmom se je po pogrebu odvijal meniški dan naprej. Zvon je meniše povabil k večerni molitvi, pogrebci so se razšli, le na koru je ostalo prazno mesto p. Janeza, ki ga bo ob svojem času zasedel mlajši.

Rad se v mislih pomudim v tem tistem raju pod Gorjanci, ko že tako težko zaidem tja. Korist in veselje v Bogu, ki ga prinašata samota in molk tistim, ki ju ljubijo, poznajo samo tisti, ki so to izkusili. To srečo je imel tudi pokojni p. Janez, saj je dobro vedel, da so otroci kontemplacije redkejši od otrok akcije — kakršnekoli dejavnosti. Prav zato je ostajal močan mož, ki je z molkom in samoto spremljal celotno dogajanje v Sloveniji, kot tudi v našem goriškem zamejstvu in je z njemu lastno meniško treznostjo, kljub slepoti, pronicujoče odgovarjal in razsojal v luči večnosti ob pogovorih in razpravah, ki so bile ob snidenjih... V meniški širini je čas in razmere prepuščal večnemu Krojaču in njegovim načrtom.

Naj vejica kraškega ruja z značilno zlatordečo barvo, ki je bila položena na sveži grob, ostane tih spomin na hvaležnost, ki vam jo dragi pater dolgujejo vsi, ki so vas poznali s trdega in kamnitega Krasa.

Ambrož Kodelja

Uspeh koncerta Bergant - Vremšak

Nedavno sta v goriški stolnici nastopila v okviru SKPD M. Filej organist Hubert Bergant in baritonist Samo Vremšak. Predstavila sta posrečen niz skladb od renesanse do baroka preko romantike do sodobnosti. Orgelski mojster je ponovno pokazal visoko umetniško raven in globoke pustvarjalne sposobnosti, zlasti v rafinirani registraciji. Vokalni solist pa je z žametno mehkim in obenem polno zaokroženim glasovnim razponom povedel v intimno muzikalno atmosfero. Koncert je zelo lepo uspel, publika je nastopajoča nagradila s toplim apalvzom. Sam koncert pa je s svojo kvaliteto nedvomno obogatil celotno goriško kulturno življenje.

a. b.

Predstavitev nove knjige A. Rebule

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu so v ponedeljek, 18. t.m., predstavili najnovejše delo pisatelja Alojza Rebule z naslovom »Na slovenskem poldnevniku«, ki je marca lanskega leta izšla pri Založbi Obzorja Maribor. Knjigo sestavljajo eseji, ki jih je avtor razdelil v štiri pomenske sklope: prva z naslovom »Rečeno v živo« obravnava lestvico vrednot, ki so za avtorja nepogrešljiva, drugi sklop »Z njive besede« obravnava avtor svoj odnos do slovenske leposlovne besede (sem sodi tudi znani esej o Kocbeku), tretja skupina esejev z naslovom »Rečeno kristjanom« vsebuje predvsem Rebulova razmišljanja o veri, zadnji sklop »rečeno Italijanom« pa vsebuje besedila, ki jih je avtor napisal zato, da bi italijanskemu narodu predstavil našo slovensko dušo in kulturo. Ta, zadnja skupina spisov, ni bila še nikjer objavljena.

Na ponedeljkovem srečanju v DSI je o Rebulovem delu spregovoril Božo Rustja, ki je natančno analiziral avtorjevo delo. Opisal je našteje vrline knjige, občinstvo pa je opozoril, da se doslej noben literarni kritik še ni resno soočil s to Rebulovo knjigo.

Pogovor s slovensko branjevko na Rusem mostu v Trstu

»Rada imam svoj poklic«

Rusi most je v zadnjih letih izgubil tisto življenjskost, ki je bila zanj značilna v petdesetih in šestdesetih letih, ko je bilo tam osrčje trgovskega Trsta in ko je bilo na ulicah vse živo. Še posebno po jugoslovanski krizi se je spreminjal v otožen trg z redkimi kupci in tudi število stojnic se je kar precej zmanjšalo. Še vedno pa so prisotne stojnice slovenskih branjevok. Predvsem v začetku stoletja jih je bilo kar lepo število, dandanes jih je nekoliko manj, vendar je slovenska prisotnost predvsem glede cvetja ter sadja in zelenjave še vedno pomembna. Gospa Mirella Starc ima na Rusem mostu stojnico s cvetjem že več kot 35 let.



Mirella Starc med cvetjem, ki ga že dolga leta vsak dan prodaja na Rusem mostu. (foto D. Bradassi)

»Leta 1955 sem stojnico prevzela od svoje mame, ki jo je odkupila leta 1905. Že prej pa sem ji kot mlado dekle pomagala.«

Kako je bilo včasih na Rusem mostu, kakšne so razlike v primerjavi z današnjim časom?

»Rusi Most je bil v petdesetih letih v pravem razcvetu. Predvsem so bile tu stojnice s sadjem in zelenjavo in s cvetjem, ne pa s tako »kramarijo« kot sedaj. Takrat so bile stojnice povsem last Slovencev in naših somoščanov, v zadnjih letih pa je prišlo veliko število južnjakov. Tudi vzdušje je bilo drugačno. Mestne ulice so bile polne ljudi, saj so v glavnem vsi hodili. Tako je bilo tudi pri nas dosti kupcev oz. klientov, ki so se želeli samo pogovarjati. Predvsem je bilo več časa kot sedaj, ko vsi hitijo.«

Gospa Mirella preko posrednikov kupuje cvetje iz San Rema in iz Toskane. Nekoč je kupovala kar

direktno pri cvetličarjih, zato je tudi bilo cenejše.

»Kljub temu menim, da se realna cena ni dosti zvišala. Predvsem v zadnjem obdobju pa je v Trstu manj denarja. Posredno tudi sama občutim posledice jugoslovanske krize.«

Nepričakovano je začelo deževati. Tako sem tudi na lastne oči lahko spoznal eno izmed številnih težav, s katerimi se branjevke dnevno srečujejo. Gospa Mirella je nemudoma šla v sosednje skladišče po ogrodje in platno, da bi pokrila stojnico. »To je težak poklic« mi je tedaj dejala. »Ne glede na vremenske razmere, moraš vedno biti na delovnem mestu. Včasih začneš dan že ob zori — ko na primer pripravljáš cvetje za poroke ali pogrebe — in ga končaš ob mraku. Pred približno tridesetimi leti, na božično vigilijo, je pihala burja in je bilo kar 15 stopinj pod ničlo. Kljub temu je bilo treba delati, kajti prav ob takih praznikih je največ povpraševanja po cvetju. Vseeno imam rada svoj poklic. Stalno si v stiku z ljudmi, s pripravo cvetja pa lahko tudi izraziš svojo kreativnost.«

Se spominjate kakšnih posebnih anekdot?

»Anekdot bi rekla da ne. Vendar Rusi most so obiskali številni znani gledališki igralci pa tudi druge osebnosti. Naj navedem le imena, kot so

Lello Lutazzi, Don Lurio, Ugo Pagliari ter politik Marco Pannella.«

S temi besedami smo se od prijazne gospe Mirelle tudi poslovili. Želimo ji seveda še mnogo uspešnih poslov in sreče v življenju.

(Dar)

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostuje DRAMA SNG Ljubljana

John Millington Synge SVETNIŠKI VRELEC

Režija Georgij Paro

V petek, 22. t.m., ob 20.30
ABONMA RED A in D

v soboto, 23. t.m., ob 20.30
ABONMA RED B, E in F

v nedeljo, 24. t.m., ob 16. uri
ABONMA RED C in G

v Kulturnem domu v Trstu

NOVICE

V sklopu prireditev ob 10-letnici Kulturnega doma v Gorici bo v četrtek, 21. novembra, ob 18. uri odprte razstave akademskega slikarja Valentina Omana, umetnika, ki je med drugim ilustriral zadnjo izdajo Dantejeva Božanske komedije v prevodu Andreja Capudra.

* * *

V soboto, 23. novembra, bo v Tinjah na Koroškem slovesnost ob podelitvi Einspielerjeve nagrade. Priznanje bo prejel bivši zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger za vsestranska prizadevanja za mirno sožitje slovenske in nemške narodne skupnosti v deželi. Na svečanosti, ki se bo pričela ob 19. uri, bosta spregovorila predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc in predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer, pel pa bo mešani zbor Pevskega društva v Selah.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

prireja 33. revijo pevskih zborov

CECILIJANKO

na kateri bodo sodelovali zbori iz dežele Furlanije Julijske krajine, Slovenije in Koroške.

Revija bo v Katoliškem domu v Gorici

V SOBOTO, 23. NOVEMBRA, OB 20.30 in

V NEDELJO, 24. NOVEMBRA, OB 16. URI.



Mnogo prezgodaj nas je zapustila draga žena, mama in soročnica

Franka Ferletič por. Černic

Vsem, ki so z nami sočustvovali, molili in darovali v razne dobrodelne namene se najtopleje zahvalujemo

Ninko, Andrej, Mateja in Ivana
ter ostali sorodniki

Slovenska knjiga v krizi

Slovinci smo to, kar smo, samo zaradi knjige

Če redno prebirate slovenske knjige in jih tudi kupujete, ste gotovo opazili večje pomanjkanje dobrih prevodov v slovenščino, predvsem mislim tu na knjige, ki bi gotovo morale biti prevedene v slovenščino. Ne bom navajal važnih naslovov, ker jih je tako veliko, da se kar bojim, da se bo res zgodilo tisto, kar neki črnogledi že napovedujejo, namreč, da bo slovenski knjižni trg postal izredno majhen in za bralca nezanimiv.

Zadnji podatki (končno moramo govoriti le o dejstvih) kažejo, da so se po letošnji vojni v Sloveniji knjige slabše prodajale, prodaja se je skrčila za polovico in to je ogromno. Taka številka je že strašna za velika tržišča, kaj šele za slovenski narod, kjer je že naklada knjige v 1500 izvodih velika stvar. Postavljeni smo pred dejstva, ki nas silijo k razmisleku, dejstvo je namreč, da smo Slovenci danes to, kar smo, samo, in še enkrat samo zaradi slovenske knjige in vseh ljudi, ki so jo pisali. Dejstvo je namreč, da so do sedaj še vse politične grupacije, večje ali manjše, propadle, bile za Slovence bolj ali manj pomembne, le sloven-

ske knjige pa so ostale. Upam si tudi trditi, da so nekatere knjige bile za slovenski narod veliko bolj pomembne kot pa nekateri nepomebni in odvečni politiki, katerim narod že za časa njihovega obstanka ni vedel in še danes ne ve namena.

Nekateri razlagajo padec prodaje slovenske knjige predvsem z upadanjem kupne moči povprečnega Slovenca, ki živi v Sloveniji, le-ta je namreč tudi glavni kupec, ostala tretjina Slovencev, ki živi po svetu, sem spada tudi zamejstvo, pa če to hoče ali ne, na prodajo knjige skorajda ne vpliva, razen seveda, če ne gre za specifične knjige, ki pa spet skorajda vedno glavnine Slovencev ne zanimajo. To bo že res glavni razlog, osebno pa ne bi zanemarjal tudi danes vse pomembnejšega vpliva televizije, ki je hočeš nočeš postala glavni akter v svetu medijev. Potiskati glavo v pesek pred tem dejstvom je podobno govorjenju vidnejšega slovenskega intelektualca, ki v časopisju strašno kritizira televizijo, na tihem pa komaj čaka, da ga nanjo povabijo, ker pač tako postane bolj znan. Danes namreč

otroci ne govorijo več jezika, ki se ga naučijo od staršev (Katerih pa: pravih ali starih?) in od sosedov ter v šoli, danes govorijo otroci jezik, ki se ga naučijo po televiziji, v dokaz za to trditev vam ponujam dejstvo, da je danes na celotnem Primorskem težko najti otroka do petnajstih let, ki ne bi govoril skorajda tekoče italijanščine. Pa naj bo to komu všeč ali pa ne, to so dejstva, v šoli jih v osmih letih ne naučijo angleškega jezika niti toliko, da bi znali vprašati, kje je stranišče, italijanščine pa se sami naučijo po italijanski televiziji vsaj toliko, kot zna povprečen italijanski izobraženec vseh tujih jezikov skupaj. Otroci na Primorskem govorijo boljše italijanščino od angleščine vseh italijanskih politikov skupaj.

Seveda bi tu navedel še eno stvar, ki je tipična za nas Slovence. Znano je namreč, da smo ljubitelji lepe knjige in znan je tudi podatek, da smo edini narod na svetu, ki ne mara cenejših, žepne knjige. Če bo kdo oporekal, da to ni res, mu lahko povem, da je na Slovenskem vsak poskus z žepno knjigo propadel, Slovenec je enostavno ne mara, vzrokov za to je namreč več, niti tako zanemarljiv ni tudi tisti, ki govori o snobovstvu, katerega Slovenci neradi priznavamo, imamo pa ga dosti.

Tako se dogaja, da greš v knjigarano, kjer sežeš ves vesel po lepo opremljeni knjigi, ki je še nisi videl, običajno je to tuj avtor, ki je v Italiji vsaj leto dni že na razpolago, zadovoljno prelistaš knjigo in takrat ves nejevoljen opaziš, da je tiskana v hrvaščini ali pa v srbsščini, ali pa v srbohrvaščini, lahko pa tudi v hrvatskosrbskem jeziku. Tako je v vsaki slovenski knjigarni, žalostno, a tako je. Ni žalostno dejstvo, da so tam tudi knjige v tu-

O osmi številki Mladike

V osmi številki Mladike lahko preberemo uvodnik, ki ga je napisal Sergij Pahor in mu dal naslov »Žrtve brezumja«. V njem avtor dobro analizira vplive, ki jih ima jugoslovanska kriza na naše ozemlje. Sledi zapis »Po srebrni Dragi« izpod peresa Saše Martelanca, ki zelo dobro opiše nastanek in delovanje današnje Drage, na sosednji strani pa je fotoreportaža letošnje Drage. Bruna Pertot je prispevala zanimivo novelo »Gospa Marija iz Egipta«, kjer nam na že znani način prikaže prijetno žensko figuro iz naših krajev. Na isti strani je tudi nova pesem Vladimira Kosa z naslovom »Tovarišija«. Janez Povše prispeva sedaj že malce zastarelo razmišljanje o jugoslovanskih odnosih, seveda za to ni kriv avtor sam, ampak dogodki, ki se vršijo z veliko hitrostjo.

Zora Tavčar objavlja v Mladiki že več časa intervjuje z bolj ali manj znanimi osebnostmi, katerim je dala skupni naslov »Osem Slovencev za danes«, podnaslov pa je »Zdomstvo-emigracija«. Tokrat je Tavčarjeva spraševala Slovenca iz Argentine, profesorja Alojzija Geržiniča, ki je med drugim tudi skladatelj, slavist in dober šahist, sicer pa izredno oster in neusmiljen protikomunist. Na pisca teh vrstic je izredno mučno delovalo Geržiničevo sklicevanje na krščansko vero, profesor se ima za globokega katoličana, in obenem dejstvo, ko pravi, da je svetoval svojim staršem med vojno, naj prijavijo lastno hčerko in njegovo sestro okupatorski policiji, ker je sodelovala s partizani, (bila je namreč članica OF in je pozneje tudi padla v NOB), samo zato, da bi domači tako bili zavarovani pred okupatorskimi represalijami. Obenem pa Geržinič

pripoveduje o tem, kako globoko je v tistem času doživel Tomaža Kempčana. Sploh pa ta intervju učinkuje zelo neprijetno v trenutku, ko se odpirajo pred Slovenci nova, sodobna pota, katerim smo danes vsi priče. Je pa res, da pokaže še eno plat argentinskih Slovencev, ki jo morda premalo poznamo.

Pavle Merku nadaljuje s svojo prilogo o izvoru imen, na sredini Mladike pa je tudi mladinska priloga »Rast«, ki je tokrat posvečena skorajda v celoti uspešnemu mladinskemu taboru na Opčinah. V prilogi pa je tudi reportaža o že štirinajsti kraški ohceti, ki je bila v avgustu na Krasu, ko sta se na Repentabru vzela spet dva domačina. Neža Maurer je prispevala v osmo številko Mladike štiri pesmi, Štoka pa je napisal daljši zapis namenjen spominu umrlega dr. Poštovana, ki je bil v naši skupnosti znani časnikar, politik in kulturnik. Inž. Lenarčič nadaljuje s svojimi spomini na Plečnika, Dora Žebot Lavrenčič pa je prispevala članek z naslovom: »Moj oče Franjo Žebot«, to je šele prvo nadaljevanje krajših spominov. Sledijo strani, ki jih pri Mladiki imenujejo »Antena«, in so v bistvu imenitni drobci, ki govorijo o slovenskem življenju v Italiji, tokrat se je nabralo šest strani podatkov. Martin Jevnikar tudi tokrat jemlje v oceno eno knjigo, ki je izšla v zamejstvu ali zdomstvu, tokrat piše o knjigi znanega slovenskega duhovnika Vladimira Kosa, ki živi na Japonskem. Knjiga je izšla v Argentini in nosi naslov: »Tisoč in dva verza iz japonskih otokov«. Osmo številko Mladike zaključuje poredni Čuk na obelisku.

Jurij Paljč

Gledališki festival brez odmeva

V teh dneh se je končala zadnja predstava, ki je spadala v tako imenovani gledališki festival Alpe Adria, ki je nosil naslov »6. srečanje gledališč Alpe Jadran«. Srečanje, kateremu zadnja leta malokdo ve namen, se je začelo 7. in končalo 15. novembra. Napisali smo, da mu malokdo ve še namen, ker je tako res dejansko stanje, pa najsi smo še tako ponosni nanje. Nova Gorica že od vsega začetka tega srečanja gledališč iz sedaj strašno opevane Mitteleвроpe, Alpe Jadran to namreč je, ni znala, ali pa tudi ni zmogla pravilno izkoristiti. Tako je vse skupaj nekje obviselo. Rezultat je namreč tak, kakršnega imamo sedaj pred nami.

Če k vsemu temu dodamo še skrajno nezanimanje zahodnih večjih kulturnih centrov za bivši jugoslovanski prostor, je mala (res samo mala?) polomija tu. Vedeti moramo namreč, da je Slovenija v svetu še vedno del Jugoslavije, pa naj je to nam všeč ali pa ne, in kot tako jo tudi (ne) upoštevajo. Ker je v Jugoslaviji vojna, v Jugoslavijo Nemci in tudi bližnji Avstriji ne hodijo, zaradi tega tudi na srečanje gledališč Alpe Jadran niso prišli, Slovenija namreč še ni priznana in je tudi zato še nihče noče poznati, kaj šele, da bi vanjo hodil z gledališči. Koliko je to umestno ali ne, naš tu ne zanima preveč, dejstva so taka. Če k temu dodamo še odprava gledališča iz Padove, ki je kot razlog neprihoda v Gorico navedlo dejstvo, da pač manjka kulturnikom vedno vseprepotrebni denar in tudi odprava hrvaškega narodnega gledališča iz Splita iz objektivnih razlogov, doma imajo namreč vojno in so zato vsaka gostovanja neokusna in neumestna, si lahko predstavljamo, kakšno srečanje Alpe Jadran je to bilo. Italijanskim gledališčnikom gre zameriti, ker so njihovi pravi razlogi gotovo predvsem zanje nezanimiva Slovenija in ne denarni razlogi, Padova namreč ni daleč. Vprašamo se lahko, če bi šli gledališčniki iz Padove na Dunaj, če bi jih tja seveda kdo povabil, odgovor seveda poznamo. To so dejstva, ki jih ne moremo spregledati.

Kako naprej? Najprej bi se seveda morali vprašati, čemu sploh taka srečanja imeti in kje, tudi zakaj, je dobro vprašanje. Naj mi nihče ne govori o tem, kako je spet nekam v Evropo treba hitro priti, ker sem tega govorjenja že sit, kot tudi vsi tisti, ki imajo vsaj malce soli v glavi. Taka srečanja stanejo precej denarja in morda bi kaniilo denar, namenjen takim srečanjem, preusmeriti v domače gledališče, kam drugam ali pa ne, ne vem. Vem samo to, da taka srečanja niso srečanja, ampak bolj monolog. Nekaj podobnega je to kot zgodba o tisti gospe, ki je igrala na klavir, pela in bobnala zraven z nogami, mimo pa je prišel možakar in ji svetoval, naj igra še trobento, ker bo tako njeno petje prišlo bolj do izraza.

Slovenski kulturni klub v Trstu sporoča, da iz tehničnih razlogov v soboto, 23. t.m., ne bo predstave SVETI EKSPERIMENT, napovedane za 20. uro v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu.

jem jeziku, moralo bi jih biti še več v vseh mogočih jezikih!, žalostno je dejstvo, da knjiga ni prevedena v slovenščino. Tako je.

Stoletje, ki je pred nami, in v katerega bo moral vsakdo vstopiti, pa če bo hotel ali ne, bo stoletje multimedialnega sveta, kjer se bodo ločnice med tiskanim papirjem, sliko, filmom in glasbo in vsem ostalim, silno hitro topile, knjiga spada tudi v ta proces. In imela bo gotovo važno vlogo, zato nikar ne verjemite raznim larifarijem, ki ji napovedujejo konec. Kakšen konec neki! V slovenščino se prevaja predvsem tehnična literatura, to

NAŠA DRUŠTVA

PD »Slovenec« Boršt-Zabrežec

V prijetni vasi Boršt v dolinski občini že 91. leto deluje domače prosvetno društvo »Slovenec«. Njegove korenine segajo še dlje v preteklost; prve poskuse društvene dejavnosti v tej vasi lahko zabeležimo že v polovici prejšnjega stoletja. Sprva je bila poglobljena dejavnost zborovsko petje, leta 1870 pa je bilo ustanovljeno Bralno društvo »Slovenec«, ki je delovalo do leta 1900, ko je nastalo Pevsko in bralno društvo z istim imenom. Kultura dejavnost v vasi je bila nadvse živahna do prve svetovne vojne. Ta je ohromila tudi delovanje domačega društva iz Boršta. Šele po končani vojni je spet zadonel glas pevskega zbora »Slovenec«. Dejavnost se je tako obnovila, vendar je društvo po nekaj letih moralo spet prekiniti svoje delo. V času fašizma je bilo vsakršno javno delovanje onemogočeno in zbor se je zatekel na cerkveni kor.

Ob koncu druge svetovne vojne je PD »Slovenec« ponovno zživel. Postal je pomemben združevalni dejavnik v vasi. V okviru društva je predvsem aktivno deloval pevski zbor, ki je vztrajal tudi v najhujših časih. Poleg tega sta obstajali tudi dramska in folklorna skupina; obe sta bili v začetku zelo uspešni in sta imeli več nastopov v domači vasi pa tudi drugod. Tudi odbor PD »Slovenec« v tem obdobju ni stal križem rok. Za vaščane je priredil vrsto dobro obiskanih praznikov, proslav in drugih kulturnih prireditev.

»Kot pri mnogih društvih je v zadnjih letih tudi pri nas nastopila kriza,« nam je dejal sedanji podpredsednik PD »Slovenec« Saša Ota. Gledališka skupina je pred nedavnim zaradi pomanjkanja



Prizor z nedavnega gostovanja mešanega zbora »Slovenec - Slavec« v Taboru v Savinjski dolini. Pred mikrofonom je minister Janez Dular

članov prenehala obstajati, folklorne skupine pa že veliko let ni več. Tudi v zboru je bilo pevcev premalo, zato je prišlo do združitve z ricmanjskim pevskim zborom »Slavec«. Kljub vsemu pa je z novim odborom prišlo do pozitivnega premika v društvenem delovanju, predvsem zato, ker so v vodstvo vstopili tudi nekateri mlajši člani. Predsednik PD »Slovenec« je Stojan Parovel, ki pripada mlajši generaciji.

Kar zadeva delovanje domačega zbora naj še povemo, da je večkrat nastopil na raznih zborovskih revijah in da ima za sabo nekaj gostovanj v bližnji in daljnji okolici. Pel je tudi na številnih prireditvah društva. Zadnji pomembni koncert je imel pred nedavnim v Taboru, v Savinjski dolini na tamkajšnjem občinskem prazniku, kjer je tudi dobil posebno priznanje prijateljstva. PD »Slove-

rec« namreč že dve desetletji goji redne prijateljske stike s tamkajšnjim društvom »I. Cankar«.

Društvo že vrsto let prireja za svoje občane tudi zanimiva kulturna srečanja. Občasno organizira na svojem sedežu v Srenjski hiši filmske včere, predavanja, proslave, minulo soboto, 9. novembra, pa je tudi prvič pripravilo Martinov večer, ki je zelo lepo uspel. Pobudniki upajo, da bo tudi ta proslava postala tradicija. Vsako leto priredi PD »Slovenec« tudi prijeten večer na dan vaškega zavetnika sv. Antona, Prešernovo proslavo, pustovanje in še marsikaj zanimivega. Omeniti je še treba, da je prav domače društvo dalo pred nekaj leti pobudo za obnovo stare tradicije — postavljanje maja. Kot zadnje naj omenimo še priljubljeni »Praznik vina«, ki ga je društvo začelo prirejati v 70. letih. PD »Slovenec« je

o svojem delovanju izdalo tudi dve publikaciji: prva je izšla ob 80-letnici, druga, ki je pravzaprav prava knjiga, pa deset let kasneje. Obe sta bogato opremljeni s slikovnim gradivom.

Kar zadeva vključevanje mladih v društveno dejavnost nam je predsednik PD »Slovenec« Stojan Parovel povedal, da mladi bolj malo sodelujejo. »Morda se večina ne identificira v društvenem delovanju,« je pristavil. »Res je, da se nekaterih naših praznikov radi udeležujejo, vendar gre le za občasne prireditve. Seveda pa je sodelovanje mladih problem vseh naših društev. Temu vprašanju se bo treba v bodoče bolj resno posvetiti in si zamisliti kake alternativne prireditve, ki bodo pritegnile tudi pripadnike mlajše generacije.«

(hj)

Slovenci smo to,...



je prav, seveda je prav, narobe pa je in to zelo narobe, ker se ne prevaja sodobnih velikanov pisane besede. S tem ne mislim na razne ameriške uspešnice, ki jih zrežirajo podjetneži na računalniku (Glej nadaljevanje dobre knjige »V vrtincu« — »Via col vento«!) in na razno tujo plažo, katere je med slovenskimi knjigami odločno preveč.

Seveda pa je vse to govorjenje javlovo dejanje, če ne beremo. In Slovenci danes ne beremo veliko, beremo zelo malo, to je tudi dejstvo. In prav to je tudi glavni razlog, zakaj Slovenci ne kupujemo več knjig, nobenih, ne samo prevodov, ki jih v slovenščini še ni in jih najbrž tudi v kratkem ne bo.

Jurij Paljk

* * *

V petek, 22. novembra, po v sejni dvorani občinskega sveta v Dolini predstavitev likovno-grafične mape umetniških ustvarjalcev iz te občine. Slovesnost se bo pričela ob 18. uri.

Boris Možina

PREGLJEV DOBROTNIK — BREJSKI ROJAK
JOŽE FABJAN PA ŠE TO IN ONO IZ STARIH DNI

Tako je Janez do pozne pomladi obhodil vse dolžnike in s svojim »magari« hvaležno sprejemal dobrote, ki so mu jih dali radodarni ljudje. Prišla je pomlad, skoro poletje in delo na samostanskem vrtu, kjer je plenjal plevel: neprijazni mukvič, lapuh -podbeu, osec, jabolčnik in neuničljiva raba; trdoživi slak in sem pa tja tudi kakšna robida. Janezu so dali rogačo, lopato in motiko in podal se je s tem neprijaznim orodjem na vrt. Toda tam na toplem soncu se je onegavil; naslonil se je na roč lopate, gledal po lepi sončni dolini in kmalu sédel v senco košate smokve, zleknil se je in ob brenčanju velikega čmrlja kmalu sladko zaspal. Prebudilo ga je šele namerno, glasko pokašljevanje gvardjana, ki ga je opazoval z okna in zmajeval z glavo. Francetu ni šlo kmečko delo od rok; v samostanu se ni obnesel; zato so ga poslali domov s pismom, katerega je pa France domov grede prebral:

Gospod župnik!

Križ, ki Vam ga je bog naložil, kar sami nosite in ne skušajte ga drugim naprtit na ramena.

Gvardjan.

France se ni vrnil domov, šel je na dom svoje matere h Skoncovim in je tam skrbel za živino in srečno živel brez težkega dela do svoje smrti.

Fabjanovi so imeli tam za Pedrovim na kraški gmajni svoj gozd, tja so hodili dvakrat na leto; poleti kositi, jeseni grabiti listje. Ob taki priložnosti, ko je stari Fabjan z rokami brskal pod grmičevjem, ga je vsekali velik modras; nastal je velik preplah, ročno so naložili listje na voz in se zaskrbljeni vračali domov. Leva roka je staremu naglo otekala.

Doma so Jelerjevega Matijo, ki je bil ravno pri roki, poslali po župnika, naj pride previdet nesrečnega Fabjana, ki gre h koncu. Za taka pota je Matija zaslužil krono, včasih tudi goldinar. Matija je zamišljen počasi klamotiril po Lazu proti Pečenkovic, a ko je prišel do Skoncovih, je izza vogala prijetno zadišalo, zato je zavil pod lopo, kjer so kuhali žganje. »Dober dan, stric, sem »pršu« — gospodar pa prijazno: »A, si »pršu«, prav je da si »pršu«, sedi, Matija, sedi, boš kaj povedal.« Tako se je na Brjah odvijal vsak obisk; nikoli niso prišleca vprašali, kakšen veter ga je prinesel. Vsak star možakar je bil stric in vsaka stara ženica strina. Neokreten, neroden in zanemarjen človek pa klampin.

Matija je popil šilce, nato še eno; razpoloženje ob kotlu je bilo prijetno in toplo in čas je kar naglo potekal; precej časa je res poteklo, da se je Matija ovedel, da gre Fabjan h koncu, da bomo »uoben«.

Pogovor s tajnikom ŠD »Sloga« Ivanom Peterlinom DVE DESETLETJI ŠPORTNEGA IN NARODNOSTNEGA POSLANSTVA

Športno društvo »Sloga« bo v petek, 22. t. m., v Prosvetnem domu na Opčinah svečano proslavilo 20-letnico svojega nastanka in nadse aktivnega delovanja med našo mladino na območju vzhodnega Krasa. O tej pomembni obletnici smo se pogovorili s tajnikom »Sloge« Ivanom Peterlinom, ki že skoraj od začetka opravlja to nalogo in je obenem tudi trener.



Ivan Peterlin

V petek boste torej proslavili za vaše društvo izredno pomembno obletnico. Kaj bi povedali o sami prireditvi?

Slovesnost, ki bo na Opčinah, je le zaključek letošnjih praznovanj ob 20-letnici našega delovanja. V tem letu smo namreč v ta namen organizirali dva mednarodna odbojarska turnirja — udeležili so se ga tudi športniki iz Českoslovaške in Slovenije — ženskega in mladinskega. Naša planinska sekcija pa je poleg tega priredila že tradicionalni Planinski pohod za bazoviške junake.

ke. Kar zadeva petkovo proslavo, lahko povem le, da bodo na njej prejeli priznanje najbolj zaslužni člani odbora našega društva, pe-la pa bosta Tržaški okteti in mešana pevski zbor Vesela pomlad z Opčin. Vlogo slavnostnega govornika so zaupali meni.

»Sloga« je od svojega nastanka dalje opravljala dve pomembni nalogi: poleg športne tudi tisto narodnostno, v najširšem pomenu besede. Z leti se je ta dejavnost še bolj okrepila...

Res je. Odborniki Sloge smo se vsa ta leta strogo držali dveh principov: kapilarno razširjati telesno kulturo med mladimi v tem delu Krasa od Opčin do Bazovice, to pa je bilo samo sredstvo, da smo lahko utrjevali slovensko samozavest in narodno pripadnost. Mladim torej nudimo alternativo šoli in domu. Takšna naloga je bila s pedagoškega vidika zelo težko dosegljiva. Težava je bila tudi v tem, da smo vzporedno z našo številčno rastjo morali ustvariti tudi prave kadre, to pomeni, vzgojiti trenerje, ki naj bi znali mladim nekaj povedati tudi z narodnostnega vidika. Z veseljem ugotavljam, da nam je to tudi uspelo, saj smo izšolali trenerje, ki so strokovno dobro podkovani in so obenem tudi res »naši ljudje«.

Je zanimanje mladih za športno udejstvovanje pri vašem društvu v zadnjih letih naraslo?

Najprej smo začeli v bolj skromni obliki, z leti pa se je izredno povečalo zanimanje s strani mladih, naraslo pa je tudi zaupanje staršev v naše delo. Danes smo številčno zelo močni, saj pri nas trenira okrog 150 mladih. Tudi po kvaliteti smo eno najmočnejših društev v deželi, tako po aktivnosti, saj sodelujemo na kar 13. prvenstvih, kot tudi po rezultatih.

Kateri so najpomembnejši športni uspehi, ki so jih dosegli člani vašega društva?

Če omenim le najpomembnejše, moram povedati, da prva ženska ekipa »Sloge« igra v ženski državni C1 ligi, prva moška ekipa pa v deželni D ligi. Mladinske vrste so v teh dveh desetletjih dosegle celo vrsto pokrajinskih naslovov in nekaj deželnih, v mini odbojki pa pred 10. leti tudi državni naslov. Vsedržavni olimpijski odbor CONI nam je leta 1981 podelil bronasto zvezdo, kar je pomemben dosežek.

V katerih prostorih trenirajo vaše ekipe?

V tem je največja težava za naše društvo. Na vsem vzhodnem Krasu je telovadnic zelo malo, zato treniramo zdaj tu zdaj tam. Hud problem so tudi finančna sredstva, saj vzdrževanje takšne ogromne dejavnosti tudi veliko stane. Glavna skrb odbora je že od nastanka dalje predvsem iskanje vsaj najnujnejših finančnih sredstev, ki lahko omogočijo uresničitev zastavljenih načrtov.

SPLOŠNA OPREMA

Korsic

- SERIJSKO POHIŠTVO
- POHIŠTVO PO MERI
- PREUREDITVE

PRODAJALNA
TRST - UL. S. CILINO 38
TEL. 040-54390

ZANIMIVOST

Pri Veroni živi 64-letni Salvatore Russo, čigar sin je pri 18. letih izgubil življenje v prometni nesreči. Da bi počastil spomin pokojnega sina, se je oče vpisal na univerzo in diplomiral na leposlovni fakulteti v Padovi. Oče je bil prekinil študija pred 45 leti. »Vseučiliška diploma mi daje smisel za življenje«, je dejal.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Lejšiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d. z. z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Matija je govoril na kratko in jedrnato. Prišel je v župnišče v Rihenberku in naznanil župniku: »Fabjan ... smo »uobn« ... Brje ... previdet.« — Župnik Andrej Brezavšček (1826-1905) je dobro poznal Matijo in hitro razvozal »telegram«, odpravil se je in šel na Brje previdet Fabjana. Ko sta šla po stezi pod Vodiciami, je pred njima zašelestelo listje, stezo je prečkal velik modras, župnik se je prestrašil in obstal; po hrbtu je začutil hladno gomazenje, ustavil se je. »Vidiš,« je rekel, »to pomeni nesrečo, Fabjan zdajle umira in midva bova prišla prekasno.« — Ko sta prišla k Fabjanovim, je bil stari že mrtev in župnik je opravil le molitve v blagor njegove duše.

Jelerjev Matija, po priimku Možina, je bil modrijan in po svoje klampin in čudaški človek. Oče ga je peljal v mladih letih v Gorico, da bi tam hodil v »črne šole«, pa se je fant prej vrnil domov peš kot oče z vozom ter zvečer že sedel za ognjiščem in obračal v papir zavito klobaso, ki je čvrčala pod pepelom. Vsa vas je govorila, da Matija ni hotel »dobro striti«.

Matija je kdaj pa kdaj razpel na perevnik list papirja in se podal v Jazbino, kjer je žuboreči potok Strmec poganjal njihovo mlinsko kolo; tam je Matija pisal »našo zgodovino«. Toda Matija ni pisal tako kot pišemo mi — od leve proti desni, vrsto pod vrsto, marveč je začel na sredini lista in povest se je nadaljevala v strnjenih, vedno večjih krogih, dokler ni lista popisal.

O svojih prednikih je vedel marsikaj povedati. Njegov daljnji praded Gašper Možina (1665-1713) je imel tako veliko kmetijo, da je po svojem zemljišču prišel od doma vse do cerkve Sv. Petra pri Dobrav-

ljah: Drenje, Mladice, Rebišče, Capek, Ograda, Brodovi, Logovi, Cvekova, Mančarovka, Bavčerca, Leškovnica — vse do cerkve. Na to stran pa Mlaka z neusahljivim studentem; Tokaj, Boršt in Glinek — vse to je Matija našel. Stari Gašper je svojo veliko kmetijo zapustil svojim štirim sinovom.

V tistih časih je bila navada, da so se fantje na Brjah radi preteпали; žvižgalo je kamenje, švigale so gorjače in marsikdo se je po pretepu vračal domov ves raztrgan, umazan in z bunko na glavi. Če so se ob takih priložnostih pojavili štirje Možinovi fantje, je metež mimogrede prenehal in vse je bilo lepo in prav.

Cerkev sv. Jurija v Ločah pri Batujah so menda v desetem stoletju ob svojih divjih pohodih porušili Madžari. Ko so arheologi iz Nove Gorice raziskovali ruševine te stare cerkve, so slučajno našli v stari Možinovi hiši v Batujah paramente — mašne predmete iz tistih časov, ki so jih rabili v cerkvi sv. Jurija.

Možinovi živijo na Vipavskem že od davnine in so svoj priimek ohranili še iz časov, ko so si naši dedje krojili še svobodno svojo vero in postave. Brejski Možini so imeli od davna sorodnike Možine v Selu in sorodnike Možine v Batujah.

Pri Fabjanovih po odhodu Franceta v samostan ni bilo moških, da bi delali na kmetiji, zato se je Frančka poročila; za zeta je prišel k Fabjanovim Lojze Tončov — Lojze Čebren iz zaselka Martini na Brjah. Lojzetov brat Joža Čebren se ja pa poročil na domu — za nevesto so dobili k Tončovim Pomolčevo Katrco z Vrsna — najmlajšo sestro pesnika Simona Gregorčiča.

(se nadaljuje)